

MUODERNISTĒNĒS DAILĒS PRADININKOU BAGDUONOU JŪZAPOU – 100

MUKIENĒ DANUTE
PORTĒGRAPEJĒS AUTUĒRES

2011 m. groudĒ 11 dĒina soejĒ 100 metu kĀp gĒmĒ vĒns iĒ ģimaisiu lietuviu muoderniosĒs dailĒs pradininku ģemaitis Bagduons JŪzaps, katros nu OntruojĒ pasaulĒnĒ kara pabaiguos givĒna uġsienie, vuo LietuvĀ atkŪros nepriklausomibĒ, sogriġa i Lietova, givĒna sava gimtĀjĒmĒ PlungĒs rajunĒ, tĒn solaukĒ Ēr sava saulielidĒ.

Dailininka jubileejaus pruogo Lietuvos dailĒs muziejaus Vilniaus paveikslu galerĒjuo bova sorĒngta paruoĒa „Juoza Bagdonas – moderniosios dailĒs puoselĒtojas“. Ana veikĒ nu 2011 m. rogsiejĒ 22 dĒinuos lig 2012 m. sausĒ 9 dĒinuos. GroudĒ 15 dĒina tamĒ patemĒ pastatĒ, ChodkeviĒiu rŪmu reprezentacĒnie salie, ivika J. Bagduona ėimtmetiu skĒrts kultŪras vakars. AnamĒ dalivava, kalbiejĒ dailininkĀ StasiuleviĒĒ Aluoizos, Tuleikis Leonards, ģemaitiu dailĒs muziejaus dĒrektorius pavaduotuoġĒ, istuorĒkĒ dr. SkurdauskienĒ Juolanta, Lietuvos dailĒs muziejaus dĒrektorios Budris Romualds. I vakara bova atvikĒ Ēr dailininka gĒmĒnaitġ RimkeviĒġ GenuovaitĒ Ēr Egmonts, katrĒi J. Bagduona gluobuoġĒ anuo paskoitĒnġs givĒnĒma metĀs, bŪris kĒtŪ dailininka artĒmŪju. Koncertava NaciunalĒnĒs M. K. ĒiurliuonĒ menŪ muokiklas auklĒtĒnġ pianistĀ Pancekauskas Paulios Ēr Karalios Domants.

Juoza Bagdonas. „Kompozicija“. Drobe, allejus. 141x116 cm. Lietuvos dailĒs muziejus

Juoza Bagdonas IR JO KŪRYBINIS KELIAS

2011 m. Vilniaus paveikslu galerĒjuo sorĒngtuos paruoĒuos „Juoza Bagdonas – moderniosios dailĒs puoselĒtojas“ kuratuorĒ bova Lietuvos dailĒs muziejaus rinkiniŪ sauguotuoġĒ-tirĒnietuoġĒ **RUTKAUSKIENĒ RIMA**. Pristatidama paruoĒa vĒsuomenġ ana raĒa:

„Juoza Bagdonas i lietuvio menĀ atĒjo tais metais, kai susiformavo „Ars“ dailininkŅ grupĒ, kiek anksĒiau (1930) jau buvo susibŪra „nepriklausomieji“. Ir vieni, ir kiti daugiau ar maġiau mĒgino nusigrĒbti nuo vyresniosios kartos, natŪralizmo, akademizmo menĒ; ieġkojo savŅ tautinĒs kŪrybos kelio. Nors Bagdonas ir nepriġapo prie arsininkŅ, bet grupĒs idĒjos jam padarĒ didelĒ atakĀ.

Dailininkas gimĒ 1911 m. gruodġio 11 d. AntrŅjŅ VydeikiŅ kaimĒ, PlungĒs rajone (Źemaitija). 1923–1926 m. mokĒsi „SaulĒs“ gimnazijoje PlungĒje, 1928 m. baigĒ Vyskupo Motiejaus ValanĒiaus gimnazija Teldiuose. Tais paĒiais metais atvyko i KaunĀ. 1929 m. buvo priimtas i Kauno meno mokyklĀ, bet po pusmeĒio uġ dalyva-

(Nukelta i 18 p.)

Juozas Bagdonas perkerpa Pasaulio þemaiëiø 3-osios dailës parodos juostelæ. S. Narkaus nuotrauka

Virðuje – Juozas Bagdonas. Nuotrauka ið RKIC archyvo. Deðinëje – 2011 m. Vilniaus paveikslø galerijoje veikusios Juozo Bagdono 100-meëiui skirtos parodos fragmentas. D. Mukienës nuotrauka

Þemaiëiø dailës muzlejaus biëiuliai. J. Bagdonas sëdi pirmoje eilëje treëias ið deðinës. S. Narkaus nuotrauka

Ið kairès: dailininkas Vytautas Valius (1930–2004) ir dailininkas Juozas Bagdonas (1911–2005) Þemaiëiø dailës muziejuje 2003 metais. D. Mukienës nuotrauka

(Atkelta ið 16 p.)

vimà studentø streike ið jos paðalintas. Dvejus su puse metø laikæs dailininko Justino Vienoþinskio studijà, tuojau po jos uþdarymo J. Bagdonas sèkmingai pradëjo dalyvauti parodose. 1932 m., sulaukæs vos 20 metø, surengë pirmàjà personalinà parodà Kaune, Lietuvio-prancùzø draugijos patalpose. Vëliau parodas rengë Ðiauliuose, Klaipëdoje, dalyvavo lietuvio dailës parodose Rygoje, Talline. 1938 m. dailininkas Kauno Vytauto Didþiojo kultūros muziejuje

(Nukelta á 14 p.)

2011 m. gruodþio 15 d. Vilniaus paveikslø galerijoje ávykusiame Juozo Bagdono 100-meëiui skirtame kultūros vakare kalba dailininkas Leonardas Tuleikis. D. Mukienës nuotrauka

2011 m. gruodþio 15 d. Vilniaus paveikslø galerijoje ávykusiame Juozo Bagdono 100-meëiui skirtame kultūros vakare Lietuvos dailës muziejaus direktorius Romualdas Budrys (pirmos eilës viduryje) su vakre dalyvavusiais plungiðkiais ir Juozo Bagdono giminaëiais. D. Mukienës nuotrauka

Ið kairès: Lietuvos dailės muziejaus direktorius Romualdas Budrys ir dailininkas Juozas Bagdonas þemaiëiø dailės muziejuje 2004 m. per dailininko Vytauto Galdiko (1927–2011) parodos atidarymà. D. Mukienės nuotrauka

2011 m. gruodþio 15 d. Vilniaus paveikslo galerijoje ávykusiame Juozo Bagdono 100-meëiui skirtame kultūros vakare kalba dailininkas Aloyzas Stasiulevičius. D. Mukienės nuotrauka

2011 m. Vilniaus paveikslo galerijoje veikusios Juozo Bagdono 100-meëiui skirtos parodos fragmentas. D. Mukienės nuotrauka

2011 m. Vilniaus paveikslø galerijoje veikusios Juozo Bagdono 100-meėiui skirtos parodos fragmentas. D. Mukienės nuotrauka

(Atkelta iš 18 p.)

surengtoje Rudens dailės parodoje laimėjo valstybinę Taupomųjų kasø premijà už figūrinę kompozicijà „Iš jūros sugrąžus“. 1937–1940 m. buvo išrinktas Lietuvos dailininkø sąjungos sekretoriumi ir reikalø vedėju. 1941–1942 m. dirbo Lietuvos dailės muziejuje. 1943–1944 m. vadovavo Vilniaus dailiøjø amatø mokyklai.

1944 m. J. Bagdonas pasitraukė į Vakarus. Metus gyveno Aust-

rijoje, dirbo Vienos porceliano ir meninės keramikos dirbtuvėje. 1946–1948 m. Vokietijoje, Ravensburge, susikūrusioje lietuviø gimnazijoje dėstė piešimà ir meno istorijà. 1948 m. piemà išvyko à Kolumbijà. 1948–1958 m. gyveno Bogotoje, èia àkūrė keramikos ir dekoratyvinės skulptūros studijà. Dailininkas savo darbais davė pradpià Kolumbijos moderniajai keramikai.

1958 m. J. Bagdonas persikėlė à JAV, apsigyveno Vašingtone. 1960 m. surengė abstraktaus meno parodà Baltimorės Lietuviø

2011 m. Vilniaus paveikslø galerijoje veikusios Juozo Bagdono 100-meėiui skirtos parodos fragmentas. D. Mukienės nuotrauka

2011 m. Vilniaus paveikslø galerijoje veikusios Juozo Bagdono 100-meėiui skirtos parodos fragmentas. D. Mukienės nuotrauka

namuose, vėliau jo parodos buvo eksponuojamos Filadelfijoje, Ėikagoje, Detroite, Bostone, Hamiltone, Klivlande ir daugelyje kitø vietø. Tais paėiais metais dailininkas ėsteigė prestiėinā meno galerijā, kurioje rengė amerikieėiø dailininkø parodas. Galerija veikė iki 1963 metø. Na o 1964-aisiais dailininkas persikėlė ė Niujorkā. Ėia jis ėsijungė ė lietuviø bendruomenės kultūrinā veiklā, dirbo organizacinā darbā, dalyvavo Niujorko Baltijos dailininkø sājungos „Baltia“ veikloje.

Ė Lietuvā J. Bagdonas pirmakart po ilgos pertraukos trumpam atvyko tik sulaukęs jos nepriklausomybės astkūrimo. 1992 m. Vil-

niuje, Lietuvos dailės muziejuje, buvo surengta nedidelė dailininko tapybos paroda. 1993-aisiais ji buvo perkelta ė Kauno paveikslø galerijā. 1993 m. liepos 10 d. J. Bagdono paroda kūrbybos paroda buvo atidaryta Mykolo Oginskio rūmuose Plungėje. Gimtinei padovanotos jo 18 didelėø abstraktėø kompozicijø tapo Pėmaiėiø dailės muziejaus formuojamø fondø pagrindu. 1999 m. spalio mėnesi dailininkas visam laikui sugrāpo gyventi ė Plungē. Ėsikūręs ėia, jis surengė keletā personaliniø parodø ėvairiuose Lietuvos miestuose. Mirė J. Bagdonas 2005 m. Plungėje.

(Nukelta ė 22 p.)

2003 m. Plungėje, kunigaikėdiø Oginskio rūmuose atidarytos Pasaulio pėmaiėiø dailės parodos atidarymo dalyviai. J. Bagdonas sėdi pirmoje eilėje pirmas ið deėinės. S. Narkaus nuotrauka

2011 m. gruodþio 15 d. Vilniaus paveikslø galerijoje ávykusio J. Bagdono 100-meëiui skirtø kultūros vakaro akimirka. D. Mukienës nuotrauka

(Atkelta iš 21 p.)

J. Bagdono darbø yra saugoma Lietuvos dailës muziejuje Nacionaliniame M. K. Èiurlonio dailës, þemaiëiø dailës muziejuje Plungėje, Mapeikiø muziejuje, þemaiëiø muziejuje „Alka“ Telðiuose, keliuose kituose muziejuose, taip pat daugelyje privaëiø kolekcijø Lietuvoje ir uþ jos ribø.

2011 m. Vilniaus paveikslø galerijoje surengtoje J. Bagdono parodoje pristatyta daugiau kaip 60 ávairiomis technikomis – aliejumi, tempera, guaðu, akvarele, pastele – sukurtø abstrakëiø kompozicijø, dailininko dovanotø Lietuvos dailës muziejui ir þemaiëiø dailës muziejui.“

2011 m. gruodþio 15 d. Vilniaus paveikslø galerijoje ávykusiame Juozo Bagdono 100-meëiui skirtame kultūros vakare kalba dr. Jolanta Skurdauskienë. D. Mukienës nuotrauka

J. Bagdonas (viduryje) 2003 m. þemaiëiø dailës muziejuje per Pasaulio þemaiëiø dailës parodos atidarymà bendrauja su iš Australijos atvykusiu dailininku Alfonsu Vaiþaiëiu. Pirmas iš kairës – muziejininkas Povilas Grigola. D. Mukienës nuotrauka